

Capitula

2

Incipiunt Capitula primi libri sententiarum.

C Distinctio. I.

Ab his doctrina est de rebus vel de signis.

De rebus quibus utendum est vel fruendum. et de his que fruuntur et utuntur.

Quid sit frui vel uti. **C** Bis. II.

C De unitate et trinitate.

Que fuerit intentio scribentium de trinitate.

Quis ordo sit servandus cum de trinitate agitur.

De testimoniis veteris testamenti quibus trinitatis mysterium declaratur.

De testimoniis novi testamenti ad idem pertinentibus. **C** Distinctio. III.

C De cognitione creatoris per creaturas in quibus trinitatis vestigium apparet.

De imagine et similitudine trinitatis in anima humana.

De similitudine creantis et creature trinitatis.

De trinitate et unitate. **C** Bis. IIII.

C Atrum deus pater se deum genuerit.

Atrum trinitas de uno deo predicetur sicut unus deus de tribus personis. **C** Bis. V.

C Atrum divina essentia genuerit filium: vel genita sit a patre: vel de ipsa natura sit filius: vel spiritus. scilicet procedens.

Quod filius non est de nihilo sed de aliquo: non tamen de materia: sic et spiritus sanctus.

Quare verbum patris dicatur filius nature. **C** Bis. VI.

C Atrum pater voluntate genuerit filium vel necessitate: an volens vel nolens sit deus.

C Distinctio. VII.

C Atrum pater vel potuerit vel voluerit gignere filium.

An possit gignere filium sit aliquid potentia in patre quod non sit in filio. **C** Distinctio. VIII.

C De veritate ac proprietate divine essentie.

De incommutabilitate eiusdem.

De simplicitate eiusdem.

De corporali et spiritali creatura quomodo sit multiplex et non simplex.

Quod deus cum sit simplex tamen multipliciter dicitur.

Quod dei simplicitas nulli predicamentorum subiicitur.

Quod deus abusive dicitur substantia.

Quod non est in deo aliquid quod non sit deus.

C Distinctio. IX.

C De distinctione trium personarum.

De coeternitate patris et filii.

De ineffabili et intelligibili generationis modo.

Atrum debeat dici semper gignitur filius: vel semper genitus est.

De obiectioibus hereticorum nitentium probare filium non esse coeternum patri. **C** Bis. X.

C De spiritu sancto qui amor patris et filii proprie dicitur cum

sit in trinitate amor qui est trinitas: sic verbum proprie dicitur sapientia: et tamen tota trinitas dicitur sapientia.

Quod eadem nota proprie et vult accipiuntur.

Quod spiritus sanctus sicut patri et filio est communis: ita commune nomen habet proprium.

C Distinctio. XI.

C Quod spiritus sanctus procedit a patre et filio. quem tamen greci a filio procedere dissidentur.

De convenientia latinorum et grecorum in sensu: et differentia in verbis. **C** Bis. XII.

C Atrum spiritus sanctus proprius vel plenius procedat a patre quam a filio.

Quod spiritus sanctus principaliter et proprie dicitur procedere a patre. **C** Distinctio. XIII.

C Quare spiritus sanctus cum sit de suba patris non dicatur genitus: sed tamen procedens.

Quare filius dicatur procedere: cum spiritus sanctus non dicatur gigni.

Quod non potest mortalis distinguere inter generationem filii et processionem spiritus sancti.

Atrum spiritus sanctus debeat dici ingenuus cum non sit genitus. **C** Distinctio. XIII.

C De gemina processionem spiritus. scilicet temporalis et eterna.

Quod non solum dona spiritus sancti: sed et ipse spiritus sanctus deus datur hominibus et mittitur.

An viri sancti possint dare spiritum sanctum.

C Distinctio. XV.

C Quod spiritus sanctus a seipso datur: et filius a seipso mittitur.

Quomodo intelligenda sit missio utriusque.

Quod a spiritu sancto etiam filius sit missus.

Quod etiam filius sit datus a seipso.

Quomodo intelligendus sit a seipso non veni.

Atrum semel tamen sit missus filius: an sepe.

De duobus modis missionis filii.

Quod secundum alterum modum sit semel missus: secundum alterum sepe: et secundum alterum modum dicitur missus in mundum: secundum alterum non.

Quare pater non dicitur missus.

Quod filius et spiritus sanctus non sunt minores patre quam missi. **C** Distinctio. XVI.

C De missione spiritus sancti que fit duobus modis: visibiliter et invisibiliter.

Quod filius secundum quod homo: non modo patre sed spiritu sancto et seipso minor est. **C** Bis. XVII.

C Quod spiritus sanctus est charitas qua diligimus deum et proximum.

Quod fraterna dilectio est deus: nec pater vel filius: sed tamen spiritus sanctus.

Quod non est dictum per carnem illud. deus charitas est: sicut illud. tu es patientia mea et spes mea.

Quomodo spiritus sanctus mittatur vel deus nobis

A z

Capitula

- Utrum spiritus sanctus augeatur in hoīe vel magis vel minus habeatur vel detur: et an detur habenti et non habenti.**
Q aliqui dicunt charitatem dei et primi non esse spiritum sanctum. **Distinctio.** XVIII.
- Utrum concedendum sit per donum dari dona.**
Utrum spiritus sanctus eadem ratione dicatur donum qua datum siue donatum.
Q sicut filius nascendo accepit non tamen ut esset filius: sed etiam essentiam. ita spiritus sanctus procedendo accepit: non tamen ut esset donum: sed ut esset essentia.
Q spiritus sanctus dicitur donum et donatum secundum duos modos predictos processionis: quoniam secundum quod donum est refertur ad patrem et filium: secundum quod datum ad eum qui dedit et ad eos quibus datur.
An filius cum nobis sit datus possit dici nonster ut spiritus sanctus.
Utrum ipse sanctus ad seipsum referatur.
Distinctio. XIX.
- De qualitate trium personarum.**
Q eternitas et magnitudo et potentia in deo unum est etsi videantur diuersa.
Distinctio. XX.
- Q** aliqua personarum aliam non excedit magnitudine: quia non est maior una persona quam alia: nec maius aliquid due quam una nec tres quam due vel una.
Quomodo dicitur pater in filio esse et filius in patre: et spiritus sanctus in utroque.
Q nulla personarum pars est in trinitate.
Quare tres persone dicantur summe unum.
Cum dicimus tres personas esse unam essentiam nec ut genus de speciebus: nec ut species de indiuiduis predicamus: quoniam non est essentia genus et persona species: vel essentia species et persona indiuidua.
Q nec secundum materialem causam dicuntur tres persone una essentia.
Nec ita dicuntur tres persone una essentia ut tres homines unius nature.
Utrum tres persone differant numero que proprietatibus distincte sunt.
Quare tres persone simul non sunt maius aliquid quam una.
Q deus non est dicendus triplex sed unus.
Q aliqua personarum non excellit aliam potentia.
Q non minus potest filius quam pater.
De obiectionibus hereticis contra hoc. et responsionibus catholicis. **Dist.** XXI.
- Quomodo possit dici pater solus vel solus filius vel solus spiritus sanctus: cum sint inseparabiles.**
Utrum debeat dici: solus pater est deus: vel solus filius est deus: vel solus spiritus sanctus est deus.
An pater solus est deus: filius solus est deus: spiritus sanctus solus est deus.
Quo trinitas dicatur solus deus cum ipsa sit cum spiritibus et animabus sanctis.
Distinctio. XXII.
- De nominum differentiis quibus utimur loquentes de deo.**
De his que temporaliter deo conueniunt et relative dicuntur.
De hoc nomine quod est trinitas.
De illis que temporaliter deo conueniunt et dicuntur relative.
De his que proprie ad singulas personas pertinent: et de his que unitatem essentie significant.
Distinctio. XXIII.
- De hoc nomine quod est persona: quod secundum substantiam dicitur non singulariter sed pluraliter accipitur in summa.**
Qua necessitate deum sit tres persone a latinis: et a grecis tres hypostases vel substantie.
Quare non dicimus patrem et filium et spiritum sanctum tres esse deos ut tres personas.
Cur non dicimus tres essentias ut tres personas.
Q in trinitate non est diuersitas vel singularitas vel solitudo: sed unitas et trinitas et distinctio et identitas.
Q non debet dici deus multiplex.
Distinctio. XXIII.
- Quid significet his nominibus unum duo vel due: tres vel tria: trinus vel trinitas: plures vel pluralitas: distinctio vel distincte cum his utamur loquentes de deo.** **Dist.** XXV.
- Quid significet hoc nomine persona in plurali numero. scilicet cum dicitur persone.**
De triplici acceptione huius nominis persona in trinitate.
Ex quo sensu dicatur alia persona patris alia filii: alia spiritus sancti: siue alius in persona pater. alius in persona filius. alius in persona spiritus sanctus.
De hoc nomine hypostasis.
Distinctio. XXVI.
- De proprietatibus personarum et de nominibus earum relatiuis.**
Q non omnia nomina dicuntur de deo secundum substantiam. quedam enim secundum relationem nihil tamen secundum accidens.
Quare dicatur proprium esse unigeniti filius dei esse cum etiam homines sint filii dei.
Q homo dicitur filius trinitatis: et trinitas

pater hominum.

Quod spiritus sanctus eadem proprietate donatus dicitur quia spiritus sanctus: et utroque modo relative ad patrem vel filium.

Utrum pater vel trinitas ipsa vel filius possit dici spiritus sanctus.

Quod non omnino idem est dicere esse patrem et genuisse vel habere filium.

Quod non omnino que relative dicuntur a se suis vicissim respondent vocabulis.

Distinctio. XXVII.

Que sint ille proprietates quibus distinguuntur persone.

Quod proprietates determinant hypostases non substantiam id est naturam.

De generali regula eorum que ad se et eorum que relative dicuntur.

An secundum substantiam dicatur deus de deo et huiusmodi.

Distinctio. XXVIII.

Quod non tamen sunt tres proprietates personarum.

An solus pater debeat dici non genitus. vel non filius sicut dicitur ingenuus.

De proprietate quam notat ingenuus.

Responsio ambrosii contra arrianos de ingenuo.

An diversum sit esse patrem et esse filium.

Si sapientia genita dicitur secundum relationem vel secundum substantiam.

De imagine. Distinctio. XXX.

De principio.

Quod ab eterno pater est principium et filius sed non spiritus sanctus.

Quomodo pater sit principium filii et ipse cum filio spiritus sancti.

An eadem notione pater et filius sint principium spiritus sancti.

Distinctio. XXX.

De his que temporaliter de deo dicuntur et relative secundum accidens quod non deo sed creaturis accidit.

An spiritus sanctus dicatur datum vel donatum relative ad se cum a se detur.

Distinctio. XXXI.

An filius dicatur equalis vel similis patri secundum substantiam.

De sententia sancti Hilarii qua in trinitate personarum propria ostendit.

Quare patri attribuitur unitas.

Quare pater et filius dicantur esse unum: vel unus deus sed non unus.

Quare dicitur esse equalitas in filio.

Quare in spiritu sancto dicitur esse virtus concordia vel consensio. Distinctio. XXXII.

Utrum pater vel filius ea dilectione diligat que preedit ab utroque id est spiritu sancto.

Utrum pater sit sapiens sapientia quam genuit.

An filius sit sapiens seipso vel per seipsum.

An una tamen sit sapientia patris sicut in trinitate est dilectio que est trinitas: et tamen spiritus sanctus est dilectio que est trinitas: nec ideo due sunt dilectiones: et ita de sapientia.

Quare pater non dicitur sapiens sapientia genita: sicut dicitur diligens dilectione quam ab ipso preedit.

Distinctio. XXXIII.

Utrum proprietates personarum sint ipse persone vel divina via.

Quomodo proprietates possint esse in natura dei nec eam determinent.

Distinctio. XXXIII.

De verbis Hilarii quibus secundum praeceptorum intelligentiam videtur dicere non idem esse divinam naturam et rem nature: et non idem esse deum et quod dei est.

Utrum ita possit dici unus deus trium personarum ut dicitur una essentia trium personarum: et tres persone unius dei ut tres persone unius essentie.

Quod potentia sapientia bonitas in scriptura interdum ad personas distincte referuntur.

Quare patri potentia filio sapientia spiritui sancto bonitas tribuatur cum sit una sapientia potentia bonitas trium.

De hoc nomine homousion. ubi in auctoritate receptum sit et quid significet.

Distinctio. XXXV.

De scientia et prescientia providentia dispositione et de predestinatione dei.

De quibus sit prescientia vel providentia.

De quibus dispositio.

De quibus predestinatio.

De quibus providentia.

De quibus scientia vel sapientia.

Utrum prescientia vel dispositio vel predestinatio dei esse potuerit si nulla essent futura.

Quod scientia dei est de temporalibus et eternis.

Quod omnia dicuntur esse in deo et vita in eo.

Distinctio. XXXVI.

Utrum omnia debeant dici esse in dei essentia ut in dei cognitione vel prescientia esse dicuntur.

Quare ratione bona esse dicuntur in deo et non mala.

Utrum idem sit omnia esse ex deo et per ipsum et in ipso.

Quod omnia sunt in quolibet trium et per ipsum et in ipso.

Quod non omnia que ex deo sunt etiam de ipso sunt.

Distinctio. XXXVII.

Capitula

Quibus modis dicitur esse deus in rebus.

Que deus non ubique est habitans sed econverso.

Ubi erat deus antequam esset creatura.

Que deus cum sit in omnibus rebus essentialiter: non tamen coinquinatur sordibus rerum.

Cum deus sit ubique et semper: non tamen localis nec loco nec tempore mouetur.

Quibus modis aliquid dicatur locale aut circumscribibile.

Quid sit mutari secundum tempus.

Atrum spiritus creati sint locales et circumscribibles.

Que deus est ubique sine locali motu.

Distinctio. XXXVIII.

An scientia vel prescientia dei sit causa rerum vel econverso.

Atrum prescientia dei possit falli.

Distinctio. XXXIX.

Atrum scientia dei possit augeri vel minui vel aliquo modo possit mutari.

An deus possit nouiter vel ex tempore scire vel prescire aliquid.

Atrum deus possit scire plura quam scit.

Que deus et semper et simul scit omnia.

Distinctio. XL.

An aliquis predestinatus possit damnari vel reprobis saluari.

Quid sit reprobatio dei in quibus consideret. et quis sit predestinationis effectus.

Distinctio. XLI.

Atrum aliquod sit meritum obdurationis vel misericordie.

De varijs super hoc carnalium opinionibus.

An ea que semel scit deus vel prescit semper sciat vel presciat: et semper scierit et prescierit.

Distinctio. XLII.

De omnipotentia dei quare dicatur omnipotens cum nos multa possimus que ipse non possit.

Quomodo dicatur deus omnia posse.

Que omnipotentia dei secundum duo consideretur.

Distinctio. XLIII.

Inuectio contra illos qui dicunt deum nihil posse nisi quod vult et facit.

Distinctio. XLIII.

An deus possit facere aliquid melius quam facit vel alio vel meliori modo.

Atrum deus possit omne quod semper potuit.

Distinctio. XLV.

De voluntate dei que essentia dei est et de signis eius.

Que idem sit deo velle quod esse: non tamen potest dici deus omnia esse que vult.

De intelligentia harum locutionum deus scit vel deus vult.

Deus scit omnia vel vult aliquid.

Que dei voluntas summe bona causa est omnino que naturaliter sunt: cuius causa non est querenda: quia prima est et summa omnium causa.

Quibus modis accipitur dei voluntas.

Que preceptio prohibitio permissio consilium operatio nomine voluntatis interdum intelliguntur.

Atrum deus velit ab omnibus fieri que precipit: vel non fieri que prohibet.

Distinctio. XLVI.

Que voluntas dei que ipse est in nullo cassari potest.

Quomodo intelligendum sit illud: quotiens volui congrui fieri. et nolui. et illud qui vult omnes homines saluos fieri.

Atrum mala deo volente vel nolente fiant.

Quomodo intelligendum sit illud Augustini: mala fieri bonum est.

De multiplici acceptione boni.

Que mala vniuersitati valent.

Que in deo non est causa ut sit homo deterior.

Distinctio. XLVII.

Quomodo voluntas dei de homine impletur quocumque se verat.

Ex quo sensu quedam dicuntur fieri contra dei voluntatem.

Quare precipit deus omnibus bona facere et mala vitare: et si non ab omnibus id vult impleri.

Que homo aliquando bona voluntate aliud vult quam deus: et mala idem quod deus.

Distinctio. XLVIII.

Que dei voluntas per malas hominum voluntates impletur.

Atrum placuerit viris sanctis quod christus pateretur et moreretur.

Atrum passionis sanctorum debeamus velle.

Explicunt capitula primi libri sententiarum.